

The exhibition *Storm* (curator Monika Lipšic), shown at the summer of 2021 at the Pamario Gallery, used form, line, material and ideas combined into one narrative about emotions and eroticism as reflected in works by contemporary artists Agnė Juodvalkytė, Alexandra Zuckermann and Gerda Paliušytė, the graphic art of Stasys Krasauskas and ceramic art of Liucija Šulgaitė, taken from the collections of the LNMA. The title of the show is an allusion to natural processes, such as

heat, sun, wind, waves, desire, and sought to offer a new perspective of eroticism, in a primal and fragmented way. This was achieved by the exhibition's curator, assisted by architect Eugenijus Byčenkovas, who together created a thin strand of copper encircling the exhibition. The aim was to create a gentle, embracing and engaging space with only a few sharp corners and cold details, in search of an abstract and fragmented eroticism.

Audra

Monika Lipšic

Paroda „Audra“
Pamario galerija
2021 m. liepos 9–rugsėjo 19 d.

Kuratorė
Monika Lipšic

Parodoje pristatomi menininkai:
Agnė Juodvalkytė, Alexandra Zuckerman,
Gerda Paliušytė, Stasys Krasauskas,
Liucija Šulgaitė

Parodos scenografijos autoriai:
Monika Lipšic, Eugenijus Byčenkovas

Grafikos dizaineris
Marekas Voida

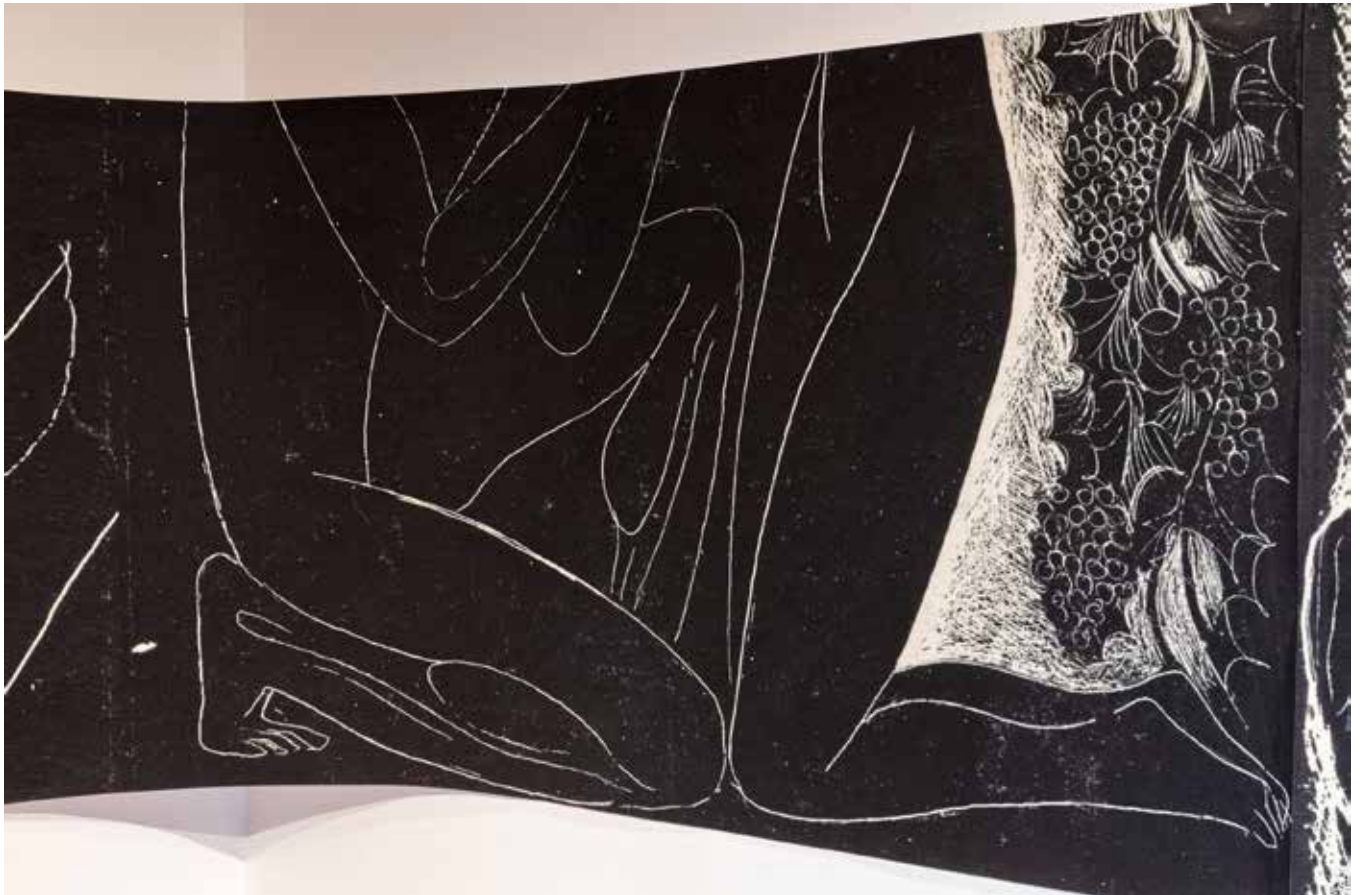
Paroda „Audra“ per formas, linijas, medžiagas ir idėjas į vieną pasakojimą apie jausmingumą ir erotiką sujungė šiuolaikinių menininkų Agnės Juodvalkytės, Alexandros Zuckerman ir Gerdos Paliušytės kūrinius, Stasio Krasausko grafiką ir Liucijos Šulgaitės keramiką iš Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus (LNDM) kolekcijos.

>
Paroda „Audra“ Pamario galerijoje. Juodkrantė, 2021
Stasys Krasauskas.
Iš ciklo „Giesmių giesmė“
(faksimilė). 1966
Fot. Gintarė Grigėnaitė,
LNDM

Parodos pavadinimas – nuoroda į natūralius gamtos procesus, tokius kaip karštis, saulė, vėjas, bangos, geismas. Kai seksualumas šiuolaikinėje kultūroje toks intensyviai vizualus ir visur esantis, susiliejus pornografijai ir popkultūrai, į erotiką parodoje buvo bandoma pažvelgti iš naujo, pirmapradiškai, fragmentiškai.

Ši paroda buvo apie geismą, švelniai kylantį iš spalvos ir linijos, dėmės pojūčio, iš naivių, žaismingų istorijų ir visa apimančios ramybės, stiprios vidinės audros ir sąmyšio. „Erotiškumas yra matavimo priemonė – tarp savęs pajautimo pradžios ir mūsų stipriausių jausmų chaoso“, – rašė Audre Lorde publikacijoje „Erotika kaip galia“ (angl. *The Erotic as Power*, 1978). Jos eilėraščiai ir tekstai, taip pat Sapfo eilės pradžioje lydėjo pokalbius apie parodą su menininkėmis ir meno kūriniams.

Kaip audros kyla susidūrus priešingiems slėgiams, ir šioje parodoje buvo ryškūs kontrastai. Į pasakų namelį ant marių kranto kvietė užteiti ryškios „Lūpos“ (Monikos Lipšic parodos scenografijos elementas), o parodoje žiūrovus pasitiko A. Juodvalkytės paveikslas „Be pavadinimo“ (2020) – sustingęs chaosas, sukurtas lėtai ir nuolat mąstant apie drobės paviršių,

susitelkus į visus teptuko paliktus pėdsakus, spalvą, šviesą. Jis nutapytas „užsimiršus“ kūrybiniame procese menininkės studijoje Berlyne. Raibuliuojantys A. Zuckerman piešiniai „Popietė sode I“ ir „Popietė sode II“ (2021), sukurti šiai parodai ir nupiešti skaitmeniniu būdu pagal 2015 m. piešinius, įkvėpti *khokhloma* dekoravimo technikos, populiarios Rytų Europos ir slavų šalyse. Sujungus klasikinį moters akto žanrą su folkloristine dekoravimo technika, piešiniai metaforiškai perteikia Artimųjų Rytų, kur dabar gyvena menininkė, nuotaiką.

Žvilgsnis į kūną ir jo linijas G. Paliušytės fotografijoje „Be pavadinimo“ (2021), vienintelėje fotografijoje parodoje, kur miegančio vyro kūnas vaizduojamas urbanistiniame fone, įgauna tapybiškumo, minkštumo. Viena vertus, miegančiojo figūra yra artima ikonografinio paveikslu siužetui, kita vertus, fragmentuota kūno kompozicija išlaiko vaizdo abstraktumą. Dokumentinis vaizdas papildo parodą su nuoroda į kitą erdvę.

leškant kūrybinių erotikos tema muziejaus kolekcijoje, taigi ir Lietuvos meno istorijoje, prieš akis pirmiausia iškilo S. Krasausko (1929–1977) grafikos ciklas „Giesmių giesmė“ (1966). Daugeliui parodos lankytojų S. Krasausko kūryba pažįstama iš sovietinių meno albumų ir knygų. Iš tiesų 1966 m. S. Krasauskui kuriant šį ciklą sovietinė valdžia uždraudė Biblijos leidimą ir tik vėliau, 1983 m. Sigitui Gedai išvertus Saliamono giesmę į lietuvių kalbą, grafikui jau mirus, kolegos prisiminė jį sukūrus šį darbą ir jis išvydo dienos šviesą. Parodoje eksponuojamos S. Krasausko grafikos ciklo „Giesmių giesmė“ originalų faksimilės, o atmintyje iškilę kultūriniai ir kolektyviniai šio kūrinio įspūdžiai įgauna fizinę formą – kūrinio fragmentai išdidėjo iki sunkiai aprėpiamos 25 m ilgio erdvės juosiančios kompozicijos (sudėliotos M. Lipšic ir Mareko Voidos). Šio panirimo į „Giesmių giesmę“ siekis – priartėti prie paties piešimo gesto, artimo mylimųjų glamonėms, kur įbrėžimai ir linijos, išdidintos popieriuje, jas atkartoja.

Paroda „Audra“ Pamaro galerijoje. Juodkrantė, 2021
Agnė Juodvalkytė.
Drobė „Lygiadienis“. 2021
Fot. Philippe Gerlach

Parodoje svarbią vietą užima L. Šulgaitės (1933–2013), konceptualios keramikės, kurios kūryba iš naujo atrandama LNDM kolekcijoje, skulptūros. Šios menininkės kūrybos būdas – atidus ir kruopštus darbas, o jos aukštas meistriškumas suvaldo abstrakciją. Ji buvo pirmoji menininkė, įsisavinusi porceliano technologiją Lietuvoje. Tai įkvėpė ir dar vienam scenografiniam gestui parodos ekspozicijoje – sukurti skriejančių stalčių su senos porceliano parodos, kurioje dalyvauja daugiausia menininkės moterų, plakatu. Tai – stalčius, kuriame muziejaus kolekcijoje guli L. Šulgaitės kūriny, o plakatas primena apie nelygias menininkų galimybes anuomet.

Parodoje pristatomi L. Šulgaitės keramikos kūriniai įkvėpti gamtos formų. Dekoratyvinės plokštės „Kalnai I–III“ (1980) sukurtos eksperimentuojant su įvairiomis medžiagomis, siekiant išgauti ilgalaikį šviesos kismo efektą. Šviesa kaip kūrinio dalis ir medžiagiškumas, materialumas kaip kūrybos procesas veikia ir A. Juodvalkytės kūrinyje, sukurtame išskirtinai šiai parodai – drobėje „Lygiadienio“ (2021), atsiradusioje stebint spalvų kaitą, kai saulė šiek tiek nusileidžia žemiau horizonto. Šios drobės dalys buvo panardintos pigmente, o išryškėjusios

augalų detalės organiškai įsilieja į audinį. Drobė „Lygiadienio“ eksponuojama lauke priešais marias – čia ją toliau veikė natūralūs gamtos procesai ir ji kito visos parodos metu.

Parodos ekspozicija sukurta kaip pasakojimas erdvėje, kaip scenografija, jungianti kūrinius. Ją įgyvendino parodos kuratorė, padedama architekto Eugenijaus Byčenkovo, kartu jie sukūrė ir ploną vario giją, juosiančią parodą. Apvalus baldas, skirtas pasinerti į S. Krasausko linijas, buvo Marijos Repšytės „Zikuratas“ (2019), sukurtas parodoms ir keliaujantis po jas, o vietinės medienos suolas tik įėjus į parodą buvo pagamintas Jono Žukausko iš vietinės medienos, natūraliai džiovinamos Neringos miško architektūros programos stoginėje, Nidos meno kolonijoje. Medis kaip medžiaga ir kaip gamtos menininkas šią parodą papildė piešiniais: nuo pastato architektūros, parodos baldų, kūrinių rėmų – tai buvo dalis linijų ir piešinių parodoje „Audra“.

Kūriniai parodoje buvo jungiami intuityviomis gijomis, atsikartojančiomis formomis, linijomis, spalvomis ir medžiagomis. Tikslas – sukurti švelnią, apgaubiančią, įtraukiančią erdvę su pora aštrių kampų ir šaltų detalių, ieškant abstraktaus ir fragmentiško erotiškumo.